

Pěší výlet Litoměřice - Radobýl

Doporučujeme výlet začít procházkou přes centrum Litoměřic, které jsou jedním z nejstarších a také nejmalebnějších a v historii nejbohatších Českých měst při soutoku Labe a Odry, jejich jméno připomíná slovanský kmen Lútomiriců původně obývajících tuto oblast severních Čech. Dále pak pokračujte až na kopec Radobýl, jeden z nejznámějších kopců Českého středohoří nabízející překrásné výhledy a dále přes obec Žalhostice k Labi a po cyklostezce zpět do Litoměřic.

Výlet začíná u přístaviště lodí. Odtud se vydejte doleva pod Tyršův most, dále směrem k železniční trati a projděte pod železničním mostem.

Po levé straně vám zůstane budova **bývalého železničního nádraží z konce 19. stol.** V ní dnes najdete příjemnou kavárnu vedenou v prvorepublikovém stylu a u ní „Malé Litoměřice“, pamětihodnosti města v miniaturním provedení. Původně vlaky objížděly budovu z druhé strany a vjížděly do tunelu pod městem.

Bývalý vjezd do tunelu vám zůstane po pravé ruce, kde zároveň uvidíte část ve velkém rozsahu zachovalého městského opevnění. **Původní městské opevnění** z poloviny 13. století se nedochovalo. Toto jsou pozůstatky gotických hradeb ze 14. stol. v celkové délce cca 1800m tvořící hranice Městské památkové rezervace, která byla vyhlášena v r. 1978. Pokračujte dále rovně ulicí Jarošova a po několika metrech před barokní budovou bývalého mlýna na Pokratickém potoce se vydejte částí městského opevnění po pohodlných schodech vzhůru na vyhlídku. Potok neuvidíte, byl sveden do podzemí a mlýn byl upraven na administrativní budovu.

Dostanete se na vyhlídkovou terasu s bustou Karla Hynka Máchy, která byla vytvořena r. 1936, sto let po jeho smrti. V r. 1836 ve městě tento spisovatel, básník a právník krátký čas bydlel a také zemřel.

Ulicí zvanou Máchovy schody projdete do samotného srdce města, na **Mírové náměstí**. Již od počátku existence královského města, od 13. století od doby Přemysla Otakara I. tvoří jádro města. Má nepravidelný obdélníkový tvar o rozměrech 75-90 x 180-195m s plochou cca 2ha. Dokládá tak význam města ve středověku, kdy náměstí sloužilo jako hlavní tržiště. Již v letech 1839-59 bylo celé vydlážděno a s ním i velká část tehdejšího města. Vydláždění čedičem, tak příznačným kamenem pro tento region, najdete na náměstí dodnes.

Většina domů na náměstí je v jádře gotická, později přestavěná v renesančním nebo barokním slohu. Pod domy byly vybudovány zpravidla dvou až třípatrové sklepy, propojené systémem chodeb tvořících rozsáhlé a tajuplné **Litoměřické podzemí**. S průvodcem Informačního centra, na Mírovém nám. č.p. 16, můžete část podzemí spojenou se zajímavou výstavou o těžbě vápence a pozdější nacistické továrně Richard, která bývala pod vrchem Bídnice, navštívit.

Jedním z nejnápadnějších domů na Mírovém je **dům Kalich**, č.p. 15, v jádru pozdně gotický vybudovaný architektem italského původu Ambrosiem Balli, s věžičkou v podobě kalicha, která slouží jako vyhlídka. Dnes v domě sídlí Městský úřad Litoměřice. S průvodcem z informačního centra je možno uskutečnit prohlídku věže, která nabízí výhled na město a okolí.

Stejný architekt Ambrosio Balli postavil v 16. stol. i jen o něco dál stojící **dům U černého orla**, s překrásnou renesanční sgrafitovou fasádou, který byl střídavě obytným palácem, kasárnami, sídlem Městského úřadu a nakonec hotelem, kterým je dodnes.

V rohu Mírového náměstí stojí budova bývalé **Staré radnice**, dnes muzea, poprvé doložené roku 1397. Její gotické zbytky jsou zachovány v obloucích podloubí. Po požáru města roku 1537 byla vážně poškozena a záhy přestavěna v renesančním slohu. Na jejím rohu je umístěna socha Rolanda, muže s kyjem přestavujícího ochranu trhu a obchodu. Pod ním je na kamenné zdi umístěn **český loket** v železném provedení, stará délková míra.

Uprostřed Mírového náměstí upoutá pozornost **morový sloup** připomínající velký mor, který postihl město a stejně tak i celou zemi v roce 1680. Na památku a z vděčnosti za překonání této morové epidemie byl o rok později vystavěn Mariánský sloup, později opatřen dalším sousoším.

Z náměstí můžete odejít v jeho horní části okolo **diecézního muzea a galerie** a dostanete se do Michalské ul. Na jejím konci odbočíme vlevo a okolo Úřadu práce dojdete do ul. Pekařská, dále pak na Mariánské nám., do ul. Švermova a Michalovická na okraj města, kde stojí za povšimnutí **pozůstatky nacistického krematoria** zbudovaného ke konci 2. sv. války z bývalé cihelny coby součást koncentračního a pracovního tábora. Vězni byli nuceni pracovat v **podzemní továrně Richard**, kterou nacisté zřídili v prostorách bývalých vápencových dolů pod vrchem Bídnice nedaleko města.

Dále doporučujeme jít po silnici, po cca 500 m vám po levé straně zůstane opuštěná vila Pfaffenhof, zbudovaná v pol. 19. století. Silnici opusťte o něco dál u sloupů s vysílači a vydejte se vlevo po pohodlné přírodní cestě, která vás dovede až na nejvyšší bod čedičového **vrchu Radobýl**. Jen ke konci cesty je nenáročný stoupání. Úsek od kotviště lodi až na vrchol je cca 5 km dlouhý. Z 399 m vysokého čedičového vrchu **Radobýl** se nabízí kruhový pohled na Labe, na Litoměřice, vzdálenější horu Říp, Lovosice s vrchem Klapý a hradem Hazmburk v pozadí, na Boreč, Lovoš i Milešovku. Na nejvyšším bodě je zasazen mohutný z dálky viditelný kříž připomínající poslední procházku Karla Hynka Máchy, který se sem vydal na podzim r. 1836. Z vrcholu kopce zahlédl požár ve městě a běžel jej pomáhat hasit. Následně onemocněl a zemřel.

Z Radobýlu se můžete buďto vrátit zpět do Litoměřic po stejné cestě nebo se vydat na přibližně stejně dlouhou trasu přes **Žalhostice druhou stranou do Litoměřic**.

Při cestě přes Žalhostice se u rozcestníku 500 m pod vrcholem Radobýlu vydejte po pěšině po žluté turistické značce okolo bývalého čedičového dolu. Zde se vydejte dolů úzkou pěšinou mezi keři, najdete ji u cedule označující lom za přírodní památku. Po pěšině klesající dolů dojdete na rozcestí s tabulí podávající informace o Litoměřické vinařské stezce. Zde pokračujte vlevo širší přírodní cestou směrem dolů až k ohradě s koňmi a na rohu ohrady odbočte vpravo, dojdete tak až na konec této cesty k budově **Vinařství pod Radobýlem**. Zde se vydáte po silnici vlevo, přejdete přes žel. koleje, projdete pod kamenným viaduktem, za ním odbočíte vpravo, přejdete další koleje a hned za nimi se po levé straně napojíte na cyklostezku č. 2, po které dojdete k Labi a následně až do Litoměřic k přístavišti a ke Florentině.

Celá trasa je dlouhá cca 10 km.